

Dades del document

Investigador: Fabregat Palau, Gemma

Data de publicació: 2012-05-27

Descripció

Victor Hugo (Besançon 1802 - París 1885). Poeta, novel·lista, dramaturg, assagista i pintor. És un dels grans exponents del Romanticisme a nivell europeu. Fill de general i dotat d'una precoç disposició per a la poesia, abans de fer els vint anys ja s'ha donat a conèixer com a autor de teatre, ha estat premiat repetidament per l'Acadèmia dels Jocs Florals i ha fundat *Le conservateur littéraire* (1819). El 1822 publica *Odes et poésies diverses* i contrau matrimoni amb Adèle Foucher, els anys següents escriu *Han d'Islande* (1823), *Odes et ballades* (recull de poemes apareguts entre 1822 i 1827) i *Cromwell* (1827), el pròleg del qual és considerat el manifest del Romanticisme francès. El poemari *Les orientales* (1829) i la novel·la *Le dernier jour d'un condamné* (1829) confirmen l'èxit de l'escriptor, que en aquest temps reuneix un cenacle al voltant de la seva figura. Hugo assoleix un verdader reconeixement com a autor teatral amb *Hernani* (1830), fita del drama romàntic.

La producció de Victor Hugo al llarg dels anys 30 el converteix en un personatge encara més popular. Els poemaris *Les feuilles d'automne* (1831), *Les chants du crépuscle* (1835), *Les voix intérieures* (1837) o la novel·la *Notre-Dame de Paris* (1831) tenen molt bona acollida entre el públic francès. En teatre s'estrenen, entre altres obres, *Le roi s'amuse* (1832) i *Marie Tudor* (1833), amb la clara voluntat de sintonitzar amb el públic, i *Ruy Blas* (1838), de caire més culte. L'estrena de *Lucrece Borgia* (1833) significarà l'inici d'una relació extramatrimonial amb l'actriu Juliette Drouet, que l'acompanyarà fins al final de la seva vida. Després d'alguns intents fallits, el 1841 entra a formar part de l'Acadèmia Francesa.

Els anys següents centra els seus interessos en la política en detriment de la creació literària (possiblement a causa del fracàs de *Les Burgraves* de 1843), però la seva posició obertament crítica amb Napoleó III l'obliga a fugir. Hugo s'estableix a Brusel·les, on publica *Napoleon le Petit* (1852); a Jersey, on publica *Les Châtiments* (1852) i Guernesey, on publica la primera sèrie de *La légende des siècles* (1859), un dels seus poemaris més coneguts i aconseguits. Els anys següents escriu les novel·les *Les misérables* (1862), *Les travailleurs de la mer* (1866) i *L'homme qui rit*

(1869).

El 1870, amb el canvi de règim, Victor Hugo torna a París i poc després comença a exercir de diputat a l'Assemblea de Bordeus; cinc anys més tard funda el diari *Le peuple souverain*. És escollit senador en 1876 i 1882, però el seu compromís amb la política s'anirà debilitant progressivament perquè se sent decepcionat amb el nou règim. La seva dedicació a la creació literària és molt inferior respecte a la de les primeres dècades d'èxits i les obres que publica durant aquests últims anys havien estat ja començades a l'estranger. D'aquesta època destaquen la novel·la *Quatrevingt-treize* (1874), el drama *Torquemada* (1882) i els poemaris *L'année terrible* (1872), *L'art d'être grand-père* (1877) i les noves sèries de *La légende des siècles* (1877 i 1883).

La seva mort significà la desaparició de l'última gran figura del Romanticisme i un esdeveniment social sense precedents a París. Les restes mortals de Victor Hugo foren exposades a l'arc de Triomf amb honors extraordinaris i transportades al Panteó amb un llarguíssim seguici.

Informació

Victor Hugo és un dels escriptors romàntics que més impacte produeix tant a Catalunya com a Espanya. És l'autor que més atreu els espanyols emigrats a París a causa de les circumstàncies polítiques el primer terç de segle: el fet que sigui un destacat representant de la nova literatura romàntica i que residís a Madrid contribueixen a aquest interès. La hispanitat de Victor Hugo ha atret també l'atenció recentment de la filologia espanyola.

Una llarguíssima nòmina de traduccions avala la seva rellevància en les literatures catalana i espanyola: més de cent cinquanta edicions aparegudes entre 1834 i 1935, majoritàriament a Madrid i Barcelona, donen idea de la profunda repercussió que té l'obra d'Hugo generació rere generació. De tota manera, no tota la seva producció és acollida de manera igual: els conservadors se senten allunyats de les seves idees progressistes, motiu pel qual no només obvien la seva faceta política sinó que en ocasions també desmereixen la seva obra. Primer el teatre, després la poesia i finalment la novel·la de l'escriptor francès aniran essent acollits entre un general entusiasme i influenciaran figures de primer ordre dins del panorama literari.

Les primeres representacions del teatre d'Hugo a Espanya daten de 1835: aquest any arriba a Madrid *Lucrece Borgia* (dos anys més tard de ser estrenada a París), possiblement la primera traducció d'un drama romàntic representada a Espanya, i *Angelo, tyran de Padoue* (que s'estrena a França el mateix 1835), representat a Barcelona, Madrid, València i altres ciutats. Les crítiques aparegudes en premsa valoren molt positivament tant una obra com l'altra. Noves representacions de 1837 confirmen el gran èxit de Victor Hugo entre el públic català i espanyol, que segueix amb creixent interès l'actualitat teatral del moment i en especial el drama romàntic francès. A partir de 1840, però, aquesta tendència canvia i la popularitat d'Hugo com a autor de peces teatrals comença a minvar. *Hernani* (1830) restarà com el drama més influent entre els nostres escriptors, mentre que Piferrer i Guimerà seran els dramaturgs catalans que més s'inspiraran en Hugo.

Pel que fa a la novel·la, a finals de 1834 es publica a Madrid la traducció castellana de *Le dernier jour d'un condamné*, apareguda també a Barcelona cinc anys més tard. També en 1834 López Soler publica una traducció adaptada de *Notre-Dame de Paris* sota el títol de *La catedral de Sevilla*, atenent així la demanda d'una indústria editorial en expansió i particularment interessada en la novel·la. L'any següent apareix *Han d'Islande* i el 1836 l'editorial Jordán de Madrid tradueix per primera vegada *Notre-Dame de Paris*, que aconsegueix una gran popularitat. De tota manera, caldrà esperar fins al segle XX per registrar una satisfactòria recepció de les novel·les de l'escriptor francès.

Tot i les bones crítiques cal no oblidar que les idees polítiques d'Hugo distaven molt de les de la burgesia conservadora, en certa manera refractària a la seva producció perquè preferia llegir autors més en sintonia amb la seva manera de pensar: la novel·la històrica de Chateaubriand o Walter Scott té preferència en aquests àmbits. Mentrestant, els cercles progressistes reivindiquen el discurs d'Hugo i Dumas i el relacionen amb la revolució liberal: a Catalunya destaquen com a principals divulgadors d'aquest romanticisme liberal Pere Mata i Andrew Covert-Spring (pseudònim d'Andreu Fontcuberta), que assimila el discurs de renovació social d'Hugo. També els joves Antoni Ribot i Manuel Milà i Fontanals, col·laboradors d'*El Propagador de la Libertad* de Mata i Covert-Spring, es mostren seguidors de les idees progressistes i de l'obra de l'escriptor francès durant part dels anys 30. En aquesta mateixa dècada, les revistes madrilenyes *El Artista* d'Eugenio de Ochoa i Federico Madrazo i *No me olvides* de Jacinto de Salas i Quiroga (un poema copsa la trobada entre ell i Hugo) són els òrgans de premsa que més donen a conèixer l'escriptor francès a Espanya. El 1835 Mariano José de Larra coneix també Hugo a París amb motiu de la representació d'*Angelo, tyran de Padoue*.

La major influència que al llarg de la segona meitat de segle tenen la literatura

espanyola i francesa sobre la catalana repercuteix en la recepció de l'obra de Victor Hugo a casa nostra. En aquest període és la poesia el gènere que més beu de la producció victorhuguesa, concretament dels poemaris dels anys 30, *Odes et ballades* (1826) i *Les contemplations* (1856). El 1840 Juan Arolas publica adaptacions de poemes de l'escriptor francès a *Poesías caballerescas y orientales* i en 1846 i 1849 Joaquim Rubió i Ors tradueix per primera vegada Victor Hugo al català: es tracta de dos poemes incorporats a la segona edició de *Lo Gayter del Llobregat* (1858). Wenceslao Ayguals de Izco dedica algunes de les seves composicions a l'autor francès i manté una relació epistolar amb ell; López Soler n'incorpora els elements romàntics a la tradició hispànica i contribueix a potenciar el romanticisme a Catalunya amb les seves traduccions.

Jacint Verdaguer tenia dipositats a la seva biblioteca divuit poemaris de Victor Hugo, de qui pren l'alexandrí de *L'Atlàntida* (1877) i amb qui mostra certes semblances a *Canigó* (1886), segons opinió de Menéndez Pelayo. La més gran influència es troba en els temes, concretament en els de *Les contemplations* (1856); el poema "El pi de Formentor" (1875) n'és un exemple. D'altra banda, alguns dels traductors d'Hugo, com Teodor Llorente (un dels més prolífics), Picó i Campanar o Pelagi Briz, s'interessen també notablement per la seva producció poètica: a *Leyendas de oro* (1875; reedicions el 1877 i 1879) Llorente inclou tretze poemes del poeta francès, convertint-lo en el més representat en aquesta obra. Poc després, Eusebi Cort en publica a Buenos Aires alguns poemes a *L'Aureneta* i els aplega a *Víctor Hugo en català* (1880) amb la voluntat de reivindicar la llengua catalana com a llengua literària; aquest és el primer volum de poesia d'Hugo aparegut en català. Encara Pérez-Jorba, al pròleg del recull de traduccions *Trasplantades* (1910) d'Emili Guanyavents, valora la poesia de l'escriptor francès molt per sobre del que es podria esperar tractant-se d'un autor tan característicament vuitcentista.

El catàleg de 1874 de la Biblioteca de l'Ateneu Barcelonès recull *Odes et ballades*, un volum de novel·les i dos de teatre, a més d'una única obra en espanyol: *El último día de un reo de muerte*. En motiu de la mort de Victor Hugo el 1885 l'Ateneu Barcelonès envia una representació al seu enterrament, i quan el 1891 apareix el segon catàleg de la Biblioteca hi consten fins a sis títols nous de l'escriptor francès, d'entre els quals destaca *Diario de las ideas y opiniones de un revolucionario de 1830*.

Bibliografia

Albó, Immaculada. ***Victor Hugo a Catalunya: estudi i aportacions de la seva influència i difusió en terres catalanes***. Tesi de llicenciatura no publicada, sota la

direcció d'Antoni Comas. Barcelona, Universitat de Barcelona, 1969.

Barrère, Jean-Bertrand. **Victor Hugo: l'homme et l'oeuvre** . Paris: CDU SERES, 1984.

Lafarga, Francisco. **Traducciones españolas de Victor Hugo: repertorio bibliográfico** . Barcelona: PPU, 2002.

Llanas, Manuel; Pinyol, Ramon. "**La presència de Victor Hugo en la literatura catalana fins a 1939: contribució al seu estudi**". En: Santa, Àngels; Lafarga, Francisco (ed.). *Alexandre Dumas y Victor Hugo: viaje de los textos y textos del viaje*. Lleida: Pagès editors, 2006.